

**Kodeks spółek
handlowych. Tom I.
Komentarz do art.
1-300(134). Komentarz**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Kodeks spółek handlowych¹

z dnia 15 września 2000 r. (Dz.U. Nr 94, poz. 1037)

Tekst jednolity z dnia 7 grudnia 2023 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 18)

(zm.: Dz.U. 2024, poz. 96)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) pierwszej dyrektywy Rady 68/151/EWG z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno współników jak i osób trzecich (Dz.Urz. WE L 65 z 14.03.1968, str. 8, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 3, z późn. zm.);
- 2) drugiej dyrektywy Rady 77/91/EWG z dnia 13 grudnia 1976 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla ochrony interesów zarówno współników, jak i osób trzecich w zakresie tworzenia spółki akcyjnej, jak również utrzymania i zmian jej kapitału (Dz.Urz. WE L 26 z 31.01.1977, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 8, z późn. zm.);
- 3) trzeciej dyrektywy Rady 78/855/EWG z dnia 9 października 1978 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g Traktatu, dotyczącej łączenia się spółek akcyjnych (Dz.Urz. WE L 295 z 20.10.1978, str. 36, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 42, z późn. zm.);
- 4) szóstej dyrektywy Rady 82/891/EWG z dnia 17 grudnia 1982 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g Traktatu dotyczącej podziału spółek akcyjnych (Dz.Urz. WE L 378 z 31.12.1982, str. 47, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 50, z późn. zm.);
- 5) jedenastej dyrektywy Rady 89/666/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. dotyczącej wymogów ujawniania informacji odnośnie do oddziałów utworzonych w Państwie Członkowskim przez niektóre rodzaje spółek podlegających prawu innego państwa (Dz.Urz. WE L 395 z 30.12.1989, str. 36, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 100, z późn. zm.);
- 6) dwunastej dyrektywy Rady 89/667/EWG w sprawie prawa spółek z dnia 21 grudnia 1989 r. dotyczącej jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz.Urz. WE L 395 z 30.12.1989, str. 40, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 104, z późn. zm.);
- 7) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/17/WE z dnia 19 marca 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji zakładów ubezpieczeń (Dz.Urz. WE L 110 z 20.04.2001, str. 28; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 4, str. 3);
- 8) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych (Dz.Urz. WE L 125 z 05.05.2001, str. 15; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 4, str. 15).

Tytuł I. Przepisy ogólne

Dział I. Przepisy wspólne

Literatura: *P. Antoszek*, Cywilnoprawny charakter uchwał wspólników spółek kapitałowych, Warszawa 2009; *tenże*, Dopuszczalność uchylenia się od skutków prawnych wadliwego aktu głosowania wspólnika spółki kapitałowej, Pr.Sp. 2005, Nr 11; *K. Bilewska, A. Chłopecki*, Prawo handlowe, Warszawa 2015; *P. Błaszczak*, Pojęcie grupy spółek na tle stosunku dominacji i zależności w kodeksie spółek handlowych, PPH 2013, Nr 7; *tenże*, Pojęcie siedziby osoby prawnej w nowej ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym, PiP 2011, Nr 11; *M. Cozian, A. Viandier*, Droit des sociétés, Paris 1997; *A. Czarnecka*, w: *M. Baran, A. Czarnecka* (red.), Prawo holdingowe. Praktyczny komentarz, Warszawa 2022; *P. Daszczyk*, w: *M. Wieczorek, R. Wrzeciełek* (red.), Spółki kapitałowe, Warszawa 2023; *G. Domański, M. Goszczyk*, Wybrane zagadnienia prawne organizacji walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, PPH 2002, Nr 1; *E. Drozd*, Umowa przedwstępna a umowa przyrzeczona, NP 1973, Nr 11; *J. Frąckowiak*, Uchwały zgromadzeń, PPH 2007, Nr 11; *J. Frąckowiak*, Ustawodawstwo dotyczące przedsiębiorców pod rządami zasady jedności prawa cywilnego, w: *R. Szyk* (red.), Kodeks spółek handlowych. Studia i materiały, Poznań–Kluczbork 2001; *L. Gasiński*, Granice swobody kształtowania treści statutu spółki akcyjnej, Warszawa 2014; *tenże*, Umowy akcjonariuszy co do sposobu wykonania prawa głosu w prawie polskim i amerykańskim, Toruń 2006; *M. Glicz*, Spółka publiczna a spółka akcyjna. Analiza typologiczna, Warszawa 2018; *E. Gniewek*, Z problematyki prawnej umów przedwstępnych, NP 1970, Nr 7–8; *J. Gotaczyński*, Prawo prywatne międzynarodowe, Warszawa 2003; *K. Grabowski*, Dyrektywa o prawach akcjonariuszy. Studium tworzenia prawa i przewodnik po dyrektywie, Kraków–Warszawa 2014; *S. Grzybowski*, Spółka prawa cywilnego a konstrukcja umowy jako źródła zobowiązania, RPEiSocj 1968; *J. Gwiazdomorski*, Umowa przedwstępna w kodeksie zobowiązań, Kraków 1936; *M. Hałas*, Dopuszczalność zawierania umowy przedwstępnej do umowy spółki handlowej, PUG 2005, Nr 8; *A. Jakubecki, A. Kidyba, J. Mojak, R. Skubisz*, Prawo spółek. Zarys, Lublin 1999; *J. Jermianowski, J. Napierała, T. Sójka*, w: *A. Koch, J. Napierała* (red.), Prawo spółek handlowych, Warszawa 2021; *A. Kappes*, Nieważność niektórych postanowień umowy/statutu spółki handlowej, w: *A. Dańko-Roesler, M. Leśniak, M. Skory, B. Sołtys* (red.), Ius est ars boni et equi, Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Józefowi Frąckowiakowi, Wrocław 2018; *tenże*, Rzekoma ochrona wspólników mniejszościowych w prawie holdingowym, PPH 2022, Nr 8; *A. Karolak*, O potrzebie zmian regulacji jednoosobowej spółki z o.o. – uwagi de lege ferenda, MoP 2003, Nr 8; *W.J. Katner*, Problemy funkcjonowania spółki cywilnej w nowej rzeczywistości prawnej, PPH 2002, Nr 11; *W.J. Katner, K. Osajda*, Niezgodne z prawem uchwały spółek kapitałowych, PPH 2014, Nr 9; *A. Kidyba*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych, cz. I – Zmiany w przepisach ogólnych, w spółkach osobowych i w spółce z o.o., MoP 2004, Nr 6; *tenże*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych, cz. II – Zmiany w spółce akcyjnej, przepisach transformacyjnych, prawno Karnych i przejściowych, MoP 2004, Nr 7; *tenże*, O potrzebie zmian w kodeksie spółek handlowych (w przepisach części ogólnej dotyczących spółek osobowych i spółki z o.o.), PPH 2002, Nr 10; *tenże*, Prawo handlowe, Warszawa 2022; *tenże*, Przepisy dodane jako normy kreujące nowe instytucje k.s.h., PPH 2004, Nr 3; *tenże*, Sukcesja, kontynuacja, a może coś innego?, MPH 2011, Nr 1; *A. Koch*, Podważanie uchwał spółek kapitałowych, Warszawa 2011; *tenże*, Trudności i dylematy przy stosowaniu niektórych przepisów Kodeksu cywilnego na podstawie art. 2 KSH, w: *J. Haberko, J. Grykiel, A. Mularski* (red.), Ius civile vigilantibus scriptum est. Księga jubileuszowa Profesora Adama Olejniczaka, Warszawa 2022; *W.J. Kocot*, Forma elektroniczna aktów założycielskich i niektórych czynności z zakresu stosunków wewnętrznych spółek handlowych – nowelizacja kodeksu spółek handlowych z 28.11.2014 r., PPH 2015, Nr 2; *K. Kopaczńska-Pieczniak*, Pozycja prawna wspólnika spółki jawnej, Warszawa 2013; *M. Koralewski*, Kodeks spółek handlowych. Komentarz praktyczny, Gdańsk 2022; *G. Kozieł*, Ustawa o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2019; *M. Krajewski*, Umowa przedwstępna, Warszawa 2000; *D. Kulgawczuk, R.L. Kwaśnicki*, Najnowsze zmiany w kodeksie spółek handlowych, Pr.Sp. 2009, Nr 1; *Z. Kuniewicz*, Wybrane zagadnienia dotyczące podstaw zaskarżenia uchwał zgromadzeń wspólników spółek kapitałowych, PPH 2014, Nr 9; *R.L. Kwaśnicki*, Autonomia woli w kształtowaniu postanowień statutu spółki akcyjnej w prawie polskim, niemieckim oraz amerykańskim, Pr.Sp. 2001, Nr 12; *tenże*, Swoboda w kształtowaniu treści umów i statutów spółek kapitałowych (na tle prawa niemieckiego), Warszawa 2010; *tenże*, Wpływ nowelizacji Kodeksu spółek handlowych na mandaty niektórych członków organów nadzoru spółek kapitałowych, MoP 2004, Nr 20; *R.L. Kwaśnicki*, w: *R.L. Kwaśnicki* (red.), Spółka z ograniczoną

odpowiedzialnością, Warszawa 2005; *R.L. Kwaśnicki, A. Bielecka*, „Internetowa” nowelizacja kodeksu spółek handlowych – tabela zmian, Pr.Sp. 2009, Nr 4; *R.L. Kwaśnicki, P. Letolc*, Dopłata do udziałów może przybrać formę potrącenia wierzytelności (III CZP 117/09), MoPR 2010, Nr 19, dodatek; *O. Lipińska-Długosz*, Ochrona spółki akcyjnej i jej akcjonariuszy przed niewłaściwym wykonywaniem prawa, Warszawa 2006; *M. Litwińska*, Typologia spółek w Kodeksie spółek handlowych, PUG 2001, Nr 2; *M. Leśniak*, Spółka z o.o. zakładana za pomocą wzorca umowy – nowelizacja kodeksu spółek handlowych, PPH 2011, Nr 12; *P. Lewandowski*, O kompleksowej regulacji spółek kapitałowych, w: *A. Herbet* (red.), Podstawowe problemy i konstrukcje współczesnego prawa handlowego, Warszawa 2023; *W. Ludwiczak*, Międzynarodowe prawo prywatne, Poznań 1996; *A. Luszpak-Zajęc*, Źródła cywilnoprawnego obowiązku zawarcia umowy, w: *E. Gniewek* (red.), O źródłach i elementach stosunków cywilnoprawnych. Księga pamiątkowa ku czci prof. Alfreda Kleina, Kraków 2000; *A. Maciąg*, Rodzaje umów, które mogą być poprzedzone umową przedwstępną, NP 1979, Nr 7–8; *P. Marquardt*, w: *A. Szereda* (red.), Notariat. Czynności notarialne, Warszawa 2021; *M. Mazgaj*, Dematerializacja akcji w spółkach niepublicznych – przyszłe perspektywy, w: *J. Mojak i in.* (red.), Ewolucja instytucji polskiego prawa papierów wartościowych. W 80-lecie Prawa wekslowego z 28.04.1936 r., Lublin 2016; *P. Merle*, Droit commercial. Sociétés commerciales, Paris 2020; *M. Michalski*, Kontrola kapitałowa nad spółką akcyjną, Kraków 2004; *tenże*, w: *A. Kidyba* (red.), Spółka akcyjna, Warszawa 2014; *J. Nowacki*, Analogia legis, Warszawa 1966; *J. Naworski*, Nowelizacja przepisów Kodeksu spółek handlowych o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, cz. 1, MoP 2004, Nr 9; cz. 2, MoP 2004, Nr 10; *J. Okolski, J. Modrzejewski*, Jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Pal. 1990, Nr 1; *J. Okolski, J. Modrzejewski, Ł. Gasiński*, Natura stosunku korporacyjnego spółki akcyjnej, PPH 2000, Nr 8; *J. Okolski, M. Szyszka*, Ocena najważniejszych zmian kodeksu spółek handlowych dokonanych nowelizacją z 23.10.2008 r., PPH 2009, Nr 6; *A. Olejniczak*, w: *Z. Radwański, A. Olejniczak*, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2023; *A. Oleszko*, Prawo o notariacie. Komentarz, t. I, Ustrój notariatu, Warszawa 2016; *tenże*, Prawo o notariacie. Komentarz, cz. II, t. 1, Warszawa 2012; *A. Opalski*, Dywidenda po nowelizacji kodeksu spółek handlowych, Pr.Sp. 2004, Nr 6; *tenże*, Europejskie prawo spółek, Warszawa 2010; *tenże*, Pojęcie spółki dominującej i zależnej w KSH – zagadnienia wybrane, MPH 2012, Nr 3; *tenże*, Prawo zgrupowań spółek, Warszawa 2012; *A. Opalski, M. Romanowski*, O potrzebie zasadniczej reformy polskiego prawa spółek, PPH 2008, Nr 6; *A. Opalski*, w: *J. Poczobut* (red.), Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego. Materiały konferencyjne, Warszawa 2013; *K. Oplustil*, Łącznik siedziby spółki w nowym prawie prywatnym międzynarodowym. Uwagi na tle prawa europejskiego, KPP 2011, Nr 3; *K. Oplustil, M. Spyra*, Transgraniczne przekształcenia spółek kapitałowych w świetle wyroku ETS oraz dyrektywy 2005/56/WE. Głosa do wyroku TS z dnia 13.12.2005 r., C-411/03, EPS 2006, Nr 3; *R. Pabis*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych, cz. 1, Pr.Sp. 2004, Nr 3; cz. 2, Pr.Sp. 2004, Nr 4; cz. 3, Pr.Sp. 2004, Nr 5; *tenże*, Nowelizacja przepisów o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki z o.o. na mocy dotychczasowych postanowień umowy spółki, PPH 2004, Nr 10; *tenże*, O potrzebie nowelizacji kodeksu spółek handlowych, Pr.Sp. 2003, Nr 2; *tenże*, Skutki wadliwości czynności prawnych w świetle art. 17 § 1 i 2 k.s.h., PPH 2001, Nr 6; *M. Pazdan*, Kodeks spółek handlowych a kodeks cywilny, PiP 2001, Nr 2; *tenże*, Prawo prywatne międzynarodowe, Warszawa 2009; *A. Pęcznyk-Tofel, M. Tofel*, Dopuszczalność zaskarżenia uchwał przez byłych członków zarządu – glosa – II CSK 419/08, MoP 2009, Nr 23; *ciż*, Obrót znacznymi pakietami akcji na gruncie ustawy o ofercie publicznej (cz. 2), Pr.Sp. 2010, Nr 4; *P. Pinior*, Dominacja krzyżowa. Zarys problematyki, w: *J. Frąckowiak* (red.), Kodeks spółek handlowych po pięciu latach, Wrocław 2006; *A. Piotrowska, A. Mikula*, Wyłączenie i ograniczenie prawa głosu w spółce akcyjnej, PPH 2003, Nr 6; *W. Popiotek*, Czy koniec osiemdziesięcioletniej tradycji formy niektórych czynności prawa spółek?, PPH 2015, Nr 4; *tenże*, Nowelizacja przepisów Kodeksu spółek handlowych o spółce akcyjnej, MoP 2004, Nr 12; *tenże*, Podmiotowy zakres zastosowania art. 6 Kodeksu spółek handlowych, Pr.Sp. 2001, Nr 7–8; *M. Poźniak-Niedzielska*, Funkcjonowanie spółki dominującej w świetle przepisów k.s.h., PPH 2002, Nr 10; *A. Przybyło*, Prosta spółka akcyjna, Biul. ISPod 2019, Nr 8; *M. Pytkowski*, w: *M. Wieczorek, R. Wrzcionek* (red.), Spółki kapitałowe, Warszawa 2023; *W. Pyziol, A. Szumański, J. Weiss*, Prawo spółek, Toruń 2000; *Z. Radwański, A. Olejniczak*, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2019; *A. Rataj, R.L. Kwaśnicki*, Uпорządkowanie hierarchie powiązań między spółkami, Rzeczp. z 6.9.2005 r.; *M. Romanowski*, Pojęcie spółki dominującej, PiP 2004, Nr 5; *M. Saffjan*, Klauzule generalne w prawie cywilnym (przyczynek do dyskusji), PiP 1990, Nr 11; *D. Salajczyk*, w: *W. Gonet* (red.), Prawo o notariacie. Komentarz, Warszawa 2022; *W. Sauter*, Gründung und Beitritt, A. Grundsätze für alle Personengesellschaften, w: Beck'sches Handbuch der Personengesellschaften, München 2020; *T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz*, w: *T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz* (red.), Komentarz do Kodeksu spółek handlowych. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa 2001; *ciż*, Zmiany w kodeksie spółek handlowych – omówienie i komentarz, cz. 1, PPH 2004, Nr 2; cz. 2, PPH 2004, Nr 3; cz. 3, PPH 2004, Nr 4; cz. 4, PPH 2004, Nr 6; *D. Sokotowska, J. Jermianowski*, w: *A. Koch, J. Napierala* (red.), Prawo spółek handlowych, Warszawa 2021; *S. Sołtysiński*, Przepisy ogólne kodeksu spółek handlowych (wybrane zagadnienia), PiP 2001, Nr 7; *tenże*, Założenia projektu ustawy – Prawo spółek handlowych dotyczące spółek osobowych, GSP 1999, t. V; *T. Sójka*, Umowa

objęcia akcji, Warszawa 2012; *J.A. Strzępka*, Spółki osobowe w Kodeksie spółek handlowych, w: *Studia z prawa prywatnego gospodarczego. Księga pamiątkowa ku czci prof. Ireneusza Weissa*, Kraków 2003; *G. Suliński*, Skutki wadliwego zawiązania spółki osobowej prawa handlowego, w: *M. Pecyna, J. Pisuliński, M. Podrecka* (red.), *Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi*, Warszawa 2013; *A. Szajkowski*, Refleksje nad nowym Kodeksem spółek handlowych, PUG 2001, Nr 1; *A. Szajkowski, M. Tarska*, Prawo spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2005; *K. Szmid*, Natura spółki akcyjnej jako delimitacja zasady swobody umów w prawie polskim i amerykańskim, Warszawa 2015; *R. Szytk*, Czynności notarialne w kodeksie spółek handlowych, w: *R. Szytk* (red.), *Kodeks spółek handlowych. Studia i materiały*, Poznań–Kluczbork 2001; *A. Szumański*, Głosa do wyr. SN z 10.6.2005 r., II CK 715/04, OSP 2006, Nr 5; *tenże*, Hybrydalne typy spółek handlowych, PPH 2000, Nr 6; *tenże*, Nowe polskie prawo spółek handlowych, PPH 2001, Nr 1; *tenże*, Nowelizacja kodeksu spółek handlowych z 28.11.2014 r. przewidująca szersze wykorzystanie wzorca udostępnianego w systemie teleinformatycznym, PPH 2015, Nr 4; *tenże*, Zakres dopuszczalnej analogii przepisów Kodeksu spółek handlowych stosowanych do innego typu spółki handlowej, w: *Studia z prawa prywatnego gospodarczego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Ireneusza Weissa*, Kraków 2003; *tenże*, w: *W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss*, *Prawo spółek*, Warszawa 2004; *J. Szwaja*, Nowy Kodeks spółek handlowych, cz. 1, Pr.Sp. 2001, Nr 1; *J. Szwaja, R.L. Kwaśnicki*, W sprawie wykładni nowego art. 375¹, a także art. 375, art. 207 oraz art. 219 § 2 k.s.h., PPH 2004, Nr 8; *J. Szwaja, S. Stanisławska-Kloc*, Obowiązek wstrzymania się członka zarządu od rozstrzygania spraw (art. 202 i 373 kodeksu handlowego), Pr.Sp. 2000, Nr 3; *M. Tarska*, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Istota. Ustrój. Funkcjonowanie, Warszawa 2003; *taż*, Zakres swobody umów w spółkach handlowych, Warszawa 2012; *taż*, Zasada swobody umów w prawie spółek, SPP 2022, Nr 3; *B. Walaszek, M. Sośniak*, Zarys prawa międzynarodowego prywatnego, Warszawa 1968; *A.-M. Weber, Z. Mazur, A. Szczęсна*, Zrównoważony ład korporacyjny (sustainable corporate governance) kierunek ewolucji polskiego prawa spółek?, PPH 2022, Nr 6; *A.W. Wiśniewski*, Prawo o spółkach. Podręcznik praktyczny, t. I, Wiadomości ogólne, Warszawa 1990; *S. Włodyka*, Praktyczne problemy związane ze stosowaniem k.s.h., PPH 2002, Nr 10; *tenże*, Spółka i jej rodzaje, w: *S. Włodyka* (red.), *Prawo spółek*, Kraków 1996; *tenże*, Spółka jednoosobowa w prawie polskim, PPH 2002, Nr 8; *tenże*, w: *S. Włodyka* (red.), *Prawo spółek*, Kraków 1996; *G. Wolak*, Forma aktu notarialnego zastrzeżona dla czynności prawnych (oświadczeń woli) w k.s.h., cz. 1, Pr.Sp. 2010, Nr 11; *R. Woźniak*, Doradca akcjonariusza do spraw głosowania – zagadnienia wybrane, MPH 2022, Nr 2; *R. Wrzcionek*, Czynności notarialne w prawie spółek, Warszawa 2012; *tenże*, Postępowanie notarialne w Kodeksie spółek handlowych, Warszawa 2023; *tenże*, Wpis notarialny nabycia akcji prostej spółki akcyjnej do rejestru akcjonariuszy, PUG 2021, Nr 2; *M. Wrzolek-Romańczuk*, Umowa przedwstępna, Warszawa 1998; *J.J. Zięty*, Grupy spółek w prawie polskim, w: *A. Malarewicz-Jakubów* (red.), *Prawo handlowe*, Warszawa 2023; *tenże*, Ochrona akcjonariuszy mniejszościowych w polskiej prywatnej spółce zależnej, Olsztyn 2011; *tenże*, Umowa koncernu, w: *A. Malarewicz-Jakubów* (red.), *Zobowiązania w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2025.

Art. 1. [Zakres regulacji; rodzaje spółek]

§ 1. Ustawa reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.

§ 2. Spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prosta spółka akcyjna i spółka akcyjna.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Zakres regulacji KSH	1–15	B. Zakres przedmiotowy KSH	8–15
A. Miejsce KSH w systemie prawnym	1–7	1. Uwagi wstępne	8
a. Informacje ogólne	1–4	2. Tworzenie spółek handlowych	9
1. Uwagi wstępne	1	3. Organizacja spółek handlowych	10
2. Główne zasady; koncepcja KSH	2	4. Funkcjonowanie spółek handlowych	11
3. Miejsce prawa spółek w systemie prawa prywatnego	3	5. Rozwiązanie spółek handlowych	12
4. Podział KSH	4	6. Łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych	13
b. KSH a ustawy szczególne	5–7	7. Prawo prywatne międzynarodowe; forma	14
1. Prawo spółek w ujęciu normatywnym	5	8. Prawo prywatne międzynarodowe; właściwość	15
2. Prawo spółek <i>sensu largo</i>	6		
3. Pozostała regulacja	7	II. Pojęcie i rodzaje spółek w KSH	16–23

A. Pojęcie „spółki handlowej”	16–19	B. Rodzaje spółek w KSH	20–23
1. Uwagi wstępne	16	1. Normatywne typy spółek	20
2. Istota spółki	17	2. Klasyfikacja spółek prawa handlowego	21
3. Pojęcie „spółki handlowej”	18	3. Spółka osobowa; spółka kapitałowa	22
4. Pojęcie „spółki” w prawie wspólnotowym	19	4. Nadużycie formy spółki	23

I. Zakres regulacji KSH

A. Miejsce KSH w systemie prawnym

a. Informacje ogólne

- 1 1. Uwagi wstępne.** Projekt KSH, nad którym podjęto prace pod koniec 1996 r., został przedstawiony 4.2.2000 r. Sejmowi RP III kadencji (Druk sejmowy Nr 1687), a jego proces legislacyjny zwieńczył podpis Prezydenta RP złożony 9.10.2000 r. Kodeks spółek handlowych wszedł w życie 1.1.2001 r., uchylając jednocześnie PWKH oraz część KH, pozostawiając w mocy niektóre regulacje, w tym do 25.9.2003 r. dotyczące firmy i prokury, które ZmKC03 włączono do KC.
- 2 2. Główne zasady; koncepcja KSH.** Główne zasady, na których oparto koncepcję KSH, to: zasada ograniczonej autonomii prawa spółek handlowych, kontynuacji i europeizacji (na temat trzech podstawowych zasad, na których oparty został KSH, zob. np. *A. Szajkowski*, Refleksje nad nowym Kodeksem spółek handlowych, s. 2 i n.; zob. też *A. Szumański*, *S. Włodyka*, w: System PrHandl, t. 2A, 2019, s. 11), a jak zauważono na etapie tworzenia tego aktu prawnego – niektóre przyjęte w nim rozwiązania miały stanowić przejaw liberalnej wizji gospodarki, zaś KSH miał uchodzić jako regulacja życzliwa dla inwestorów tworzących spółki handlowe oraz zarządzających nimi menadżerów i innych uczestników obrotu profesjonalnego (zob. rozmowę z *A. Szajkowskim* – współtwórcą projektu KSH, Dziennik Rzeczp. z 11.1.2000 r., Nr 8). Wiele zmian KSH wprowadzonych w późniejszych nowelizacjach, przede wszystkim o charakterze uściślającym, było w doktrynie szeroko komentowane (zob. np.: *W.J. Katner*, Problemy funkcjonowania spółki cywilnej, *passim*; *A. Kidyba*, O potrzebie zmian w kodeksie spółek handlowych, *passim*; *S. Włodyka*, Praktyczne problemy, *passim*; *R. Pabis*, O potrzebie nowelizacji, *passim*; *T. Siemiątkowski*, *R. Potrzeuszcz*, Zmiany w kodeksie spółek, cz. 1, s. 4–11; cz. 2, s. 4–12; cz. 3, s. 4–13; cz. 4, s. 19–28; *A. Kidyba*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych, cz. I, *passim*; *tenże*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych, cz. II, *passim*; *tenże*, Przepisy dodane, *passim*; *R. Pabis*, Nowelizacja kodeksu spółek handlowych, cz. 1, *passim*; *R. Pabis*, Nowelizacja kodeksu spółek handlowych, cz. 2, *passim*; *R. Pabis*, Nowelizacja kodeksu spółek handlowych, cz. 3, *passim*; *R. Pabis*, Nowelizacja przepisów o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki z o.o., *passim*; *W. Popiołek*, Nowelizacja przepisów Kodeksu spółek handlowych, *passim*; *J. Naworski*, Nowelizacja przepisów Kodeksu spółek handlowych, cz. 1, *passim*; *J. Naworski*, Nowelizacja przepisów Kodeksu spółek handlowych, cz. 2, *passim*; *R.L. Kwaśnicki*, Wpływ nowelizacji Kodeksu spółek handlowych na mandaty, *passim*; *A. Opalski*, Dywidenda po nowelizacji kodeksu spółek handlowych, *passim*; *J. Szwaja*, *R.L. Kwaśnicki*, W sprawie wykładni, *passim*; *D. Kulgawczuk*, *R.L. Kwaśnicki*, Najnowsze zmiany w kodeksie spółek handlowych, *passim*; *R.L. Kwaśnicki*, *A. Bielecka*, „Internetowa” nowelizacja kodeksu spółek handlowych, *passim*; *J. Okolski*, *M. Szyszka*, Ocena najważniejszych zmian kodeksu spółek handlowych, *passim*; *R. Wrzcionek*, Wpis notarialny nabycia akcji, *passim*).

Bezpośrednia nowelizacja komentowanego przepisu objęła § 2, który w obecnym brzmieniu obowiązuje od 1.7.2021 r., a więc od dnia wejścia w życie zmian wprowadzonych art. 1 pkt 1 ZmKSH19(1). Była to zmiana wynikająca z wprowadzania do KSH przepisów o P.S.A. (art. 300¹–300¹³⁴).

- 3 3. Miejsce prawa spółek w systemie prawa prywatnego.** Materia prawa spółek wchodzi w skład wyodrębnionego działu prawa prywatnego. Pozostając odrębnie uregulowaną w ustawodawstwie częścią prawa handlowego (prywatnego gospodarczego), nie stanowi wyodrębnionej gałęzi prawa (*A. Szumański*, *S. Włodyka*, w: System PrHandl, t. 2A, 2019, s. 4). Kodeks spółek handlowych jest źródłem prawa spółek handlowych. Jest prawem ustrojowym spółek handlowych

(tak słusznie *J.A. Strzępka, E. Zielińska*, w: *Strzępka*, Komentarz KSH, 2001, s. 15) – ustawą zasadniczą w zakresie prawa spółek handlowych, który jest modyfikowanym i uzupełnianym przez *lex specialis* [*J. Jerzmanowski, J. Napierała, T. Sójka*, w: *A. Koch, J. Napierała* (red.), *Prawo spółek handlowych*, s. 32].

4. **Podział KSH.** Normy zawarte w KSH można podzielić na imperatywne (bezwzględnie obowiązujące), dyspozytywne (względnie obowiązujące) oraz semidyspozytywne. W doktrynie wyrażono pogląd, że normy KSH zasadniczo mają charakter bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że umowa spółki bądź jej statut nie może ich uchylać, chyba że w konkretnym przypadku przepis KSH na to zezwala (zob. np. *A. Szumański, S. Włodyka*, w: *System PrHandl*, t. 2A, 2019, s. 14; odmiennie – na gruncie przepisów KH – np.: *A. Jakubcki, A. Kidyba, J. Mojak, R. Skubisz*, *Prawo spółek*, s. 154; według zaś *J. Okolskiego, J. Modrzejewskiego, Z. Gasińskiego*, *Natura stosunku korporacyjnego spółki akcyjnej*, s. 6, swoboda stron w zakresie modyfikacji poszczególnych przepisów KH występowała jako reguła z wyjątkiem przypadków, gdy dana norma zakazywała zmian w stosunku do przepisów lub wyraźnie dopuszczała określoną zmianę).

b. KSH a ustawy szczególne

5. **1. Prawo spółek w ujęciu normatywnym.** Jak zauważono w doktrynie, prawo spółek, w ujęciu normatywnym, zostało zawarte w czterech zasadniczych rodzajach aktów prawnych (zob. np. *A. Szajkowski*, w: *System PrPryw*, t. 16, 2016, s. 5–6 i przywołane tam źródła), w tym: w **KC**, w ramach którego uregulowano problematykę przedsiębiorców i ich oznaczenia (art. 43¹–43¹⁰), prokurę (art. 109¹–109⁸) i spółkę cywilną (art. 870–875); w **KSH**, który reguluje siedem typów spółek handlowych (tj. cztery spółki osobowe: spółkę jawną, spółkę partnerską, spółkę komandytową, S.K.A. oraz trzy spółki kapitałowe: spółkę z o.o., P.S.A., S.A.); w **ustawach szczególnych** normujących odrębne podtypy spółek kapitałowych, w tym spółki bankowe, ubezpieczeniowe, radiowo-telewizyjne, sportowe; w **aktach prawa unijnego** z zakresu spółek, w tym m.in. w rozp. Nr 2157/2001 i rozp. Nr 2137/85 (zob. np. *A. Szajkowski*, w: *System PrPryw*, t. 16, 2016, s. 5–6).

6. **2. Prawo spółek sensu largo.** Prawo spółek w szerszym ujęciu pozwala zakwalifikować do jego zakresu także regulacje normujące procedurę i skutki wpisu spółki handlowej do właściwego rejestru KRS, publikację ogłoszeń spółek w MSiG, zagadnienia spółek publicznych w prawie rynku kapitałowego czy zasady prawa bilansowego, badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów, tzw. ustawy okołokodeksowe (zob. np. *A. Szajkowski*, w: *System PrPryw*, t. 16, 2016, s. 7).

Szersze ujęcie prawa spółek, rozumiane jako zespół norm prawnych odnoszących się do sposobu dokonywania niektórych czynności przewidzianych w KSH, pozwala zaliczyć jako jego źródło także te reguły, które określają sposób dokonywania czynności notarialnych, w tym: sporządzania aktów notarialnych, spisywania protokołów, dokonywania poświadczeń własnoręczności podpisów czy prowadzenia rejestru akcjonariuszy. Regulacje te zostały zawarte w PrNot, gdzie określono zarówno obowiązki spoczywające na notariuszu dokonującym tych czynności z zakresu prawa spółek, jak i sposób ich dokonywania, w tym elementy poszczególnych dokumentów notarialnych.

Szczególna pozycja ustrojowoprawna notariusza nakłada na niego wiele obowiązków kreujących ją w aspekcie dokonywania czynności notarialnych. Główny ich zakres wynika z PrNot. Obowiązki te można podzielić na dwie zasadnicze grupy, z których jedna odnosi się do postępowania notarialnego, tj.: obowiązek zachowania bezstronności, tajemnicy zawodowej i obowiązek starannego działania, w tym zabezpieczenia praw i słuszych interesów stron oraz innych osób, dla których dokonywana czynność może powodować skutki prawne, jak również udzielania niezbędnych wyjaśnień dotyczących dokonywanej czynności, druga zaś – sporządzania dokumentu notarialnego, tj.: obowiązek przejrzystego i zrozumiałego tworzenia dokumentu oraz starannej analizy dokumentów stanowiących podstawę dokonania czynności [*R. Wrzeczonek*, *Postępowanie notarialne*, s. 15 i n.; zob. też np. *A. Oleszko*, *Prawo o notariacie*, 2012, s. 204 i n.; 2016, s. 472 i n.; *D. Salajczyk*, w: *W. Gonet* (red.), *Prawo o notariacie*, s. 432 i n.; *P. Marquardt*, w: *A. Szereda* (red.), *Notariat*, s. 277–283, s. 295 i n.]. Co prawda obowiązki te

wynikają przede wszystkim z PrNot, lecz mogą one mieć także swe źródło w przepisach prawa materialnego właściwych dla danej czynności, w tym w KSH.

Ustawodawca przewidział w KSH aktywność notariusza, obejmując tzw. obowiązkiem notarialnym wprost konkretne czynności w treści KSH bądź warunkując obowiązek zachowania danej formy notarialnej przedmiotem czynności prawnych, np. obowiązek zachowania formy pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi przy wniesieniu wkładu w postaci przedsiębiorstwa do spółki jawnej czy partnerskiej, obowiązek zachowania formy aktu notarialnego przy wniesieniu do spółki jawnej czy partnerskiej wkładu niepieniężnego – prawa własności nieruchomości (R. *Wrzeczionek*, Postępowanie notarialne, s. 67–68). Jak słusznie wskazał SN w uzasadnieniu wyr. z 12.6.2002 r. (III CKN 694/00, OSNC 2003, Nr 9, poz. 24), przymus notarialny polega na tym, że ilekroć ustawa przewiduje dla danej czynności prawnej formę aktu notarialnego, bądź też jeżeli strony pragną nadać swojemu oświadczeniu taką formę, wówczas notariusz nie może odmówić jej sporządzenia, jeżeli tylko nie zachodzą ustawowe przeszkody, a przepisy te mają charakter bezwzględnie obowiązujący i strony nie mogą w drodze umowy uchylić tego obowiązku (szerzej nt. przymusu notarialnego, zamiast wielu zob. np. A. *Oleszko*, Prawo o notariacie, 2016, s. 160–162).

Czynności notarialne dotyczące prawa spółek podlegają regulacji wynikającej PrNot, chociaż w niektórych sytuacjach przepisy KSH mają charakter *lex specialis*, np. art. 104 § 2 PrNot (zob. R. *Sztyk*, Czynności notarialne w kodeksie spółek handlowych, s. 735. Zob. też kom. do art. 248, Nb 29). Notariusz, przystępując do dokonania czynności notarialnej w zakresie prawa spółek handlowych, powoduje proces materializacji wielu obowiązków, jakim winien sprostać celem odpowiedniego jej dokonania. Wynikają one z dwóch źródeł, z których jedno to PrNot, drugie zaś – KSH (szerzej w stosunku do czynności notarialnej spisania protokołu zob. R. *Wrzeczionek*, Czynności notarialne w prawie spółek, s. 107 i n.).

Bezpośrednio w KSH ustawodawca wprowadził obowiązek zastosowania:

- 1) **formy aktu notarialnego** (art. 79 pkt 1 PrNot) dla: umowy, aktu założycielskiego i statutu spółek kapitałowych (art. 157 § 2, art. 300⁶, art. 301 § 2 KSH); umowy spółki komandytowej (art. 106 KSH), statutu S.K.A. (art. 131 KSH); oświadczenia nowego komplementariusza w S.K.A., w którym oznaczona jest wartość wnoszonego przez niego wkładu oraz jego zgoda na brzmienie statutu (art. 136 § 1 i 2 KSH); czynności prawnej dokonywanej pomiędzy jedynym wspólnikiem spółki z o.o. (akcjonariuszem P.S.A., akcjonariuszem S.A.) a reprezentowaną przez niego spółką (art. 210 § 2, art. 300⁶⁷ § 3, art. 300⁷⁹ § 4, art. 379 § 2 KSH); oświadczenia wspólników spółki z o.o. o przystąpieniu do spółki i objęciu udziałów w kapitale zakładowym (art. 258 § 2, art. 259 KSH); oświadczenia członków zarządu spółki z o.o. (S.A.) o spełnieniu wszystkich warunków obniżenia kapitału zakładowego przewidzianych w ustawie i w umowie (statucie) spółki oraz w uchwale o obniżeniu kapitału zakładowego (art. 265 § 4 w zw. z art. 199 § 4 i 5 oraz art. 458 § 3 KSH); oświadczenia składanego przez zarząd S.A. o wysokości objętego kapitału zakładowego (art. 310 § 2 KSH); wyrażenia zgody na zawiązanie S.A. i brzmienie statutu oraz na objęcie akcji przez jedynego założyciela albo założycieli lub łącznie z osobami trzecimi (art. 313 KSH); stwierdzenia w akcie notarialnym, że każdy z przyszłych akcjonariuszy S.A. podpisujący akt zapoznał się ze sprawozdaniem założycieli oraz opinią biegłego rewidenta, o której mowa w art. 312 (art. 314 KSH); planu przekształcenia spółki jednoosobowej, zawierającego elementy wymienione w art. 558 KSH, sporządzanego przez zarząd tej spółki (art. 557 § 3 KSH); uchwały zarządu podejmowanej w granicach statutowego upoważnienia o podwyższeniu kapitału zakładowego w S.A. (kapitał docelowy – art. 444 § 1 KSH) zastępującej uchwałę walnego zgromadzenia o podwyższeniu kapitału zakładowego do kapitału docelowego (art. 446 § 3 KSH); planu przekształcenia przedsiębiorcy wpisanego do CEIDG (art. 584⁶ KSH); oświadczenia o przekształceniu przedsiębiorcy wpisanego do CEIDG (art. 584⁹ KSH);
- 2) **protokołu notarialnego** (art. 79 pkt 4 PrNot) dla: uchwały wspólników w zakresie zmiany umowy spółki (art. 255 § 3 KSH); uchwały zarządu spółki z o.o. w zakresie obniżenia kapitału zakładowego w przypadku ziszczenia się określonego w umowie spółki zdarzenia (art. 255 § 3 w zw. z art. 199 § 5 KSH); uchwały wspólników w sprawie rozwiązania spółki (art. 270 pkt 2 KSH); uchwały dotyczącej zmiany umowy P.S.A. (art. 300¹⁰⁰ § 2 KSH)

[jednak w przypadku, gdy zgodnie z umową spółki walne zgromadzenie odbywa się poza terytorium RP (art. 300⁸⁸ § 1 KSH) – wówczas organ ten nie może podejmować uchwał wymagających umieszczenia w protokole notarialnym (art. 300⁸⁸ § 3 KSH)]; uchwały zarządu (zastępujące uchwały walnego zgromadzenia – art. 455 § 3 KSH) w przypadku umorzenia akcji S.A. na skutek ziszczenia się określonego w jej statucie zdarzenia (art. 359 § 7 KSH) bądź jeśli akcje własne danej S.A. nie zostały zbyte w terminach określonych w art. 363 § 3 i 4 KSH (art. 363 § 5 KSH); uchwały walnego zgromadzenia S.K.A. i S.A. (art. 421 § 1 KSH); uchwały o połączeniu spółek (art. 506 § 5, art. 522 § 6 KSH); uchwały o podziale spółek (art. 541 § 7 KSH); uchwały o przekształceniu spółek (art. 571, art. 575, art. 577 w zw. z art. 562 § 2 KSH), przy czym czynność notarialna spisania protokołu nie oznacza jedynie spisania dokumentu notarialnego – protokołu, gdyż protokół ten stanowi jedynie wyraz prawidłowo przeprowadzonych przez notariusza czynności, podjętych w toku realizacji jego ustawowych obowiązków;

- 3) **poświadczenia własnoręczności podpisu** (art. 96 pkt 1 PrNot) pod sprzeciwem komplementariusza w S.K.A. wobec pozbawienia go prawa do reprezentowania spółki (art. 137 § 4 KSH); umową zbycia udziału (jego części lub ułamkowej części udziału) w spółce z o.o. bądź jego zastawienia (art. 180 KSH).

Notariuszowi powierzono także prowadzenie rejestru akcjonariuszy P.S.A. i dokonywanie w nim wpisów (art. 300³¹ § 1 pkt 2 – art. 300³⁴ KSH).

Forma czynności prawnej podlega prawu właściwemu dla tej czynności. Wystarczające jest jednak zachowanie formy przewidzianej przez prawo państwa, w którym czynność zostaje dokonana, a jeżeli umowę zawierają osoby znajdujące się w chwili złożenia oświadczeń woli w różnych państwach, wystarczy wówczas zachowanie formy przewidzianej dla tej czynności przez prawo jednego z tych państw, przy czym ww. odstępstwa zasady, że forma czynności prawnej podlega prawu właściwemu dla tej czynności, nie stosuje się do czynności prawnych, których przedmiotem jest powstanie, łączenie, podział, przekształcenie lub ustanie osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej (art. 25 ust. 1–2 PrPrywM). Co prawda odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 25 ust. 1 PrPrywM potwierdza, że kwestie, takie jak np. forma uchwały zgromadzenia wspólników czy innych organów spółek, forma oświadczeń składanych spółce i przez spółkę w stosunkach wewnętrznych mogą zostać dokonane w formie wynikającej z miejsca dokonania czynności, to jednak, stosując ścisłą wykładnię tego przepisu, wykluczone są z zakresu monopolu formy *legis causa* czynności zmierzające do zmiany umowy spółki (*M. Spyra*, w: *Bieniak i in.*, Komentarz KSH, 2022, art. 1, Nb 6). Ponadto wymóg zachowania formy aktu notarialnego może zostać spełniony jedynie przed polskim notariuszem lub konsulem upoważnionym do dokonania czynności notarialnej (art. 28 ust. 3 PrKonsul).

3. **Pozostała regulacja.** Ponadto istnieje szereg regulacji z tzw. otoczenia prawnego spółek, do 7 których zalicza niektóre istotne dla ich funkcjonowania regulacje, w tym m.in. PrUpad, ObligU, ZNKU, PrWiPrzem czy ustawy podatkowe zwłaszcza w zakresie VAT i podatku dochodowego (zob. np. *M. Dunkiewicz*, w: *Dunkiewicz*, Komentarz KSH, 2020, s. 40; *A. Szajkowski*, w: *System PrPryw*, t. 16, 2016, s. 7).

B. Zakres przedmiotowy KSH

1. **Uwagi wstępne.** Kodeks spółek handlowych określa w art. 1 materię, w jakiej jest właściwy 8 i nie odnosi się do regulacji innych aniżeli te, które są objęte stosunkami prawa prywatnego, przede wszystkim prawa materialnego (*A. Kidyba*, w: *Kidyba i in.*, Komentarz KSH, t. I, 2010, s. 19). Reguluje stosunki związane ze spółkami handlowymi w zakresie tworzenia, organizacji, funkcjonowania, rozwiązywania, łączenia, podziału i przekształcania spółek handlowych. Są to obszary przyjętej regulacji. Kodeks zawiera także normy intertemporalne oraz regulacje prawa karnego dotyczące wadliwych zachowań w zakresie spółek.

2. **Tworzenie spółek handlowych.** Użyte przez ustawodawcę określenie „tworzenie spółek 9 handlowych” obejmuje swym zakresem znaczeniowym szereg różnych: zdarzeń, czynności (w tym faktycznych lub prawnych) oraz oświadczeń woli lub wiedzy, których realizacja jest niezbędna w celu powstania nowego podmiotu prawnego – konkretnej spółki handlowej. Co prawda wskazuje się, że chodzi tu o działania o charakterze organizacyjno-proceduralnym, jak

np.: udział przy zawiązywaniu spółki, powoływaniu pierwszych składów jej organów, wnoszeniu wkładów, obejmowaniu praw udziałowych w tworzonej spółce czy jej rejestrację w rejestrze przedsiębiorców KRS (A. Szajkowski, M. Tarska, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. I, 2012, art. 1, Nb 43) – to jednak zauważono możliwość zaistnienia niezamierzonych stanów prawnych lub faktycznych, które mogą stać się przyczyną powstania deliktu cywilnoprawnego (art. 292, art. 480 KSH), a także mogących być fragmentem ustawowych znamion czynu karalnego z art. 296 i n. KK.

- 10 3. Organizacja spółek handlowych.** Od tworzenia spółek handlowych ustawodawca wyraźnie oddziela ich organizację, rozumianą jako całościowy kształt normowanych przepisami KSH sytuacji prawnych, układów, stanów i procesów związanych z: zawiązaniem spółki jako jednostki organizacyjnej i uzyskaniem przez nią statusu podmiotu prawa cywilnego, uzyskaniem osobowości prawnej danej spółki kapitałowej i członkostwem w jej strukturach (A. Szajkowski, M. Tarska, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. I, 2012, art. 1, Nb 45). Pojęciem tym określa się także ustrój prawny danej spółki, kwestie porządku organizacyjnego tej spółki po jej utworzeniu, w tym związane z powoływaniem i odwoływaniem kolejnych członków organów oraz ich rezygnacją, nabyciem i utratą członkostwa, dziedziczeniem itd. Pojęciem „organizacja spółek handlowych” określa się także reżim prawny odpowiedzialności (cywilnej, karnej).
- 11 4. Funkcjonowanie spółek handlowych.** Kodeks spółek handlowych reguluje funkcjonowanie spółek handlowych, a więc relacje pomiędzy wspólnikami i spółką lub między organami danej spółki, jak również uwarunkowania prawne związane z prowadzeniem działań zarówno w zakresie stosunków wewnętrznych, jak i zewnętrznych, zwłaszcza prowadzenia przedsiębiorstwa spółki (A. Szajkowski, M. Tarska, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. I, 2012, art. 1, Nb 47). W zależności od rodzaju spółki KSH wprowadza pewne ramy, w jakich dana spółka lub jej wspólnicy mogą działać, zaś zasady jej funkcjonowania mogą być objęte w różnym stopniu normami o charakterze *ius cogens*, przepisami semiimperatywnymi lub dyspozytywnymi (R. Siwik, w: *Jara*, Komentarz KSH, 2024, art. 1, Nb 11).
- 12 5. Rozwiązanie spółek handlowych.** Ustawodawca w art. 1 § 1 KSH posługuje się określeniem „rozwiązanie spółek handlowych”. Rozwiązanie spółki nie należy utożsamiać z likwidacją spraw spółki. Rozwiązanie spółki obejmuje swym zakresem czynności zmierzające do ustania jej bytu prawnego, a więc do zaprzestania istnienia danej prywatnoprawnej organizacji wspólników wyposażonej w zdolność prawną. W konsekwencji wspólników przestaje wiązać zasadnicze zobowiązanie, które powzięli, zawiązując spółkę, tj. dążenie do osiągnięcia wspólnego celu, jakim jest prowadzenie przedsiębiorstwa spółki, gdyż celem staje się zakończenie spraw związanych z działalnością rozwiązywanej spółki oraz dokonanie rozliczeń pomiędzy jej wspólnikami.
- 13 6. Łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.** W art. 1 § 1 KSH wskazano, że ustawa ta reguluje „łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych”, które określa się mianem transformacji (A. Kidyba, *Prawo handlowe*, s. 415–417), reorganizacji (S. Grzybowski, w: *System PrCyw*, t. I, 1974, s. 363) czy restrukturyzacji (zob. A. Opalski, A. Wiśniewski, w: *Opalski*, Komentarz KSH, t. IV, 2016, art. 491, Nb 1), które jak słusznie zauważa P. Daszczyk [w: *M. Wieczorek, R. Wrzcionek* (red.), *Spółki kapitałowe*, s. 686], po wejściu w życie PrRestr – może prowadzić do pomyłek z postępowaniami restrukturyzacyjnymi prowadzonymi na podstawie tej ustawy. Zasadnicze regulacje dotyczące połączenia zostały zawarte w art. 491 i n. KSH, podziału – w przepisach art. 528 i n. KSH, zaś dotyczące przekształcenia – w art. 551 i n. KSH.

Łączenie jest jednym z trzech (obok podziału i przekształcenia) procesów transformacji spółek handlowych, którego celem może być przede wszystkim koncentracja kapitału czy wzmocnienie organizacyjne. W wyniku połączenia dochodzi do połączenia majątków formalnie łączących się spółek, nabycia przez spółkę praw i obowiązków w ramach sukcesji uniwersalnej (co do zakresu sukcesji uniwersalnej zob. np. post. SN z 12.5.2022 r., I NSK 3/22, Legalis), może nastąpić *per incorporationem* (inkorporacja) bądź *per unionem* (fuzja).

Podział prowadzi do dokonania takiej transformacji podmiotowej, w wyniku której majątek (w całości lub w części) dotychczas istniejącej spółki zostaje przejęty przez inną bądź inne spółki.

Podział jest więc operacją na majątku spółki skutkujący przeobrażeniami natury podmiotowej (*M. Litwińska-Werner*, w: System PrPryw, t. 17B, 2016, s. 1170).

Celem przekształcenia może być np. dążenie do sformalizowania wewnętrznych stosunków spółki czy ograniczenia odpowiedzialności osobistej wspólników własnym majątkiem za zobowiązania spółki. W zakresie praw i obowiązków przekształcenie wiąże się z zasadą kontynuacji, a nie następstwem prawnym (*A. Kidyba*, Sukcesja, kontynuacja, s. 34). W przekształceniu bierze udział tylko jedna spółka, przy czym na mocy PoprOtoczPrzedU do KSH wprowadzono regulacje dotyczące przekształcenia przedsiębiorcy w spółkę kapitałową.

7. Prawo prywatne międzynarodowe; forma. Według regulacji zawartej w art. 25 ust. 2 PrPrywM wykluczone jest odstępstwo od wymogu zachowania formy wynikającej z prawa właściwego dla danej czynności (o której mowa w art. 25 ust. 1) w przypadku dokonywania czynności prawnych, których przedmiotem jest powstanie, łączenie, podział, przekształcenie lub ustanie osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej. **14**

8. Prawo prywatne międzynarodowe; właściwość. Kodeks spółek handlowych nie rozstrzyga, które spółki podlegają prawu polskiemu. W myśl art. 17 ust. 1–2 PrPrywM osoba prawna podlega prawu państwa, w którym ma siedzibę, przy czym, jeżeli prawo to przewiduje właściwość prawa państwa, na podstawie którego osoba prawna została utworzona, stosuje się prawo tego państwa. W konkretnym przypadku istotną będzie także kwestia zawartych przez Polskę umów bilateralnych, które odwołują się do kryterium miejsca jej założenia (np. umowa z Białorusią, Bułgarią, Czechosłowacją, Litwą, Łotwą, Rosją, Ukrainą, Węgrami) bądź siedziby spółki (np. umowy z Austrią, Estonią, Rumunią, Wietnamem). Użyte przez ustawodawcę w ww. przepisie określenie „osoba prawna” ma charakter autonomiczny (zob. też np. *M. Pazdan*, Prawo prywatne międzynarodowe, s. 104; *J. Gołaczyński*, Prawo prywatne międzynarodowe, s. 104–105; *W. Ludwiczak*, Międzynarodowe prawo prywatne, s. 141; *B. Walaszek*, *M. Sośniak*, Zarys prawa międzynarodowego prywatnego, s. 77) i oznacza nie tylko osoby prawne, lecz także jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (art. 21 PrPrywM). Jej siedzibą jest tzw. rzeczywista siedziba zarządu [w aspekcie normy kolizyjnej wyrażonej w art. 17 ust. 1 PrPrywM zob. np. *P. Błaszczak*, Pojęcie siedziby osoby prawnej, s. 85; *A. Opalski*, w: *J. Poczobut* (red.), Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego, s. 218; *K. Oplustil*, Łącznik siedziby spółki, s. 635 i n.]. Kodeks spółek handlowych znajduje zastosowanie do spółek, których statutowa siedziba znajduje się na terytorium Polski. **15**

II. Pojęcie i rodzaje spółek w KSH

A. Pojęcie „spółki handlowej”

1. Uwagi wstępne. Spółka prawa handlowego może być postrzegana jako szczególna struktura organizacyjna przedsiębiorcy (a nie przedsiębiorstwa). Spółka prawa handlowego, jako forma prowadzenia działalności gospodarczej, coraz bardziej zyskuje na popularności wśród małych, średnich i dużych przedsiębiorstw. Kodeks spółek handlowych zapewnia swobodę doboru odpowiedniej formy prawnej spółki do planowanego profilu działalności najczęściej handlowej, usługowej czy produkcyjnej. Niekiedy jednak spółkę postrzega się jako część tkanki społecznej, której przypisywana jest szeroko pojęta odpowiedzialność za zrównoważone gospodarowanie zasobami planety (szerzej zob. *A.-M. Weber*, *Z. Mazur*, *A. Szczęsna*, Zrównoważony ład korporacyjny, s. 20 i n.). **16**

2. Istota spółki. Przez spółkę rozumie się zarówno powstały wskutek zawarcia umowy spółki stosunek prawny, jak i związek wspólników, tj. prywatnoprawną organizację powstającą w wyniku zawarcia umowy spółki (*A. Szajkowski*, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 3 i przywołana tam literatura). Pomimo trwającej w nauce prawa dyskusji o istocie prawnej spółki (zob. np.: *M. Romanowski*, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 219; *M. Cozian*, *A. Viandier*, Droit des sociétés, s. 3–5; *P. Merle*, Droit commercial, s. 44–46; *W. Sauter*, Gründung und Beitritt, s. 71), tj. czy jest to umowa spółki (art. 4 § 2 KSH) czy też instytucja prawna, to jak się wydaje przeważa stanowisko, że spółka nie jest instytucją, lecz przede wszystkim umownym stosunkiem prawnym. Spółka w jej ogólnym znaczeniu nie może być utożsamiana z umową spółki, gdyż ta **17**

ostatnia jest jedynie jej źródłem, a pojęcie spółki determinowane jest odpowiednią teorią spółki (tj.: kontraktową, instytucjonalną, wyodrębnionego majątku, normatywną, strukturalną), która wyjaśnia w sposób sumaryczny jej istotę (zob. S. Włodyka, w: System PrHandl, t. 2, 2012, s. 30 i n.).

- 18 3. Pojęcie „spółki handlowej”.** Kodeks spółek handlowych nie zawiera definicji legalnej ogólnego pojęcia „spółki handlowej”, określając jedynie poszczególne normatywne jej typy wymienione w art. 1 § 2 KSH. W doktrynie podjęto jednak próby jej określenia. Pojęcie „spółka handlowa” należy rozumieć jako „trwały stosunek prawny powstający na mocy umowy spółki handlowej określonego ustawowego typu, jak i jednostkę organizacyjną, tzn. prywatnoprawną organizację wspólników, w którą łączą się dla osiągnięcia wspólnego celu co najmniej dwie osoby – chyba że chodzi o jednoosobową spółkę kapitałową – i dla realizacji tego celu wnoszą do tworzonej spółki w formie wkładów (pieniężnych lub aportów) określone wartości majątkowe” [zob. np.: A. Szajkowski, w: *Soltyskiński i in.*, Komentarz KSH, t. I, 2012, art. 3, Nb 13; S. Włodyka, w: S. Włodyka (red.), *Prawo spółek*, s. 43 i n.; W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 30 i n.; A. Jakubecki, A. Kidyba, J. Mojak, R. Skubisz, *Prawo spółek*, s. 14 i n.; A.W. Wiśniewski, *Prawo o spółkach*, s. 12 i n.; S. Grzybowski, *Spółka prawa cywilnego a konstrukcja umowy*, s. 3].

Choć niekiedy wskazuje się w piśmiennictwie na uzasadnienie potrzeby określenia ogólnej definicji „spółki”, to jednak należy się przychylić do stanowiska S. Włodyki (w: System PrHandl, t. 2, 2012, s. 29), że byłaby ona użyteczna przede wszystkim wówczas, gdyby istniała możliwość tworzenia spółek innych aniżeli ustawowe typy, co jest w świetle aktualnych regulacji prawnych niemożliwe. Brak potrzeby stworzenia takiej definicji argumentuje się tym, że dla takich postaci podmiotów prawnych, jakim są spółki handlowe czy też spółka cywilna, wyjątkowo trudnym zabiegiem byłoby konstruowanie jednej uniwersalnej definicji (R. Siwik, w: *Jara*, Komentarz KSH, 2024, art. 1, Nb 26). Ogólne pojęcie „spółki” powinno być budowane na tak wysokim stopniu uogólnienia, aby obejmowało cechy wspólne dla wszystkich ustawowych typów spółek, a jednocześnie pozwalało odróżnić spółkę od podobnych struktur, przy czym jej praktycznie przydatne ujęcie może być konstruowane wyłącznie za pomocą metody typologicznej, pozwalającej na zbudowanie modelu (wzorca) spółki, na podstawie pewnych jej cech uznanych za typowe, tj. tzw. paradygmat spółki (S. Włodyka, w: System PrHandl, t. 2, 2012, s. 29).

Dla wyjaśnienia treści pojęcia „spółka” konieczne jest wskazanie jej szczególnych cech właściwych dla wszystkich typów spółek w znaczeniu ogólnym – rozumianym jako prywatnoprawna „wspólnota prawna” („stowarzyszenie”, „zjednoczenie”) osób o charakterze jawnym, która została utworzona w drodze umowy dla osiągnięcia wspólnego celu poprzez zorganizowane współdziałanie tych osób. Wskazuje się na takie jej cechy, jak: prywatnoprawny i jawny charakter, wspólnota prawna osób, utworzenie w drodze umowy dla osiągnięcia wspólnego celu osiąganego poprzez współdziałanie tych osób (zob. S. Włodyka, w: System PrHandl, t. 2, 2012, s. 33).

- 19 4. Pojęcie „spółki” w prawie wspólnotowym.** Odmienne od przyjętego w KSH rozumienie pojęcia „spółka” kreuje prawo wspólnotowe. Wejście Polski do UE w istotny sposób wpłynęło na kształt polskiego prawa spółek, co wyraża się nie tylko w przepisach KSH, lecz także w innych regulacjach z zakresu szeroko rozumianego prawa spółek. Spółka w rozumieniu art. 54 akapit 2 TFUE (dawniej art. 48 ust. 2 TWE) oznacza spółkę prawa cywilnego i spółkę handlową oraz spółdzielnię, i inną osobę prawną prawa publicznego, i prywatnego, z wyłączeniem tych, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysków. W związku z tym, że europejskie prawo spółek pozostaje prawem krajowym, każda spółka we Wspólnocie podlega porządkowi prawnemu określonego państwa członkowskiego (tak m.in. wyr. TS z 22.4.2015 r., C-357/13, *Drukarnia Multipress*, ECLI:EU:C:2015:253).

Spółki założone zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego i mające swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne przedsiębiorstwo wewnątrz UE korzystają z tego samego prawa swobody organizowania działalności gospodarczej, co osoby fizyczne (art. 54 akapit 1 TFUE, dawniej art. 48 ust. 1 TWE). Zastosowanie KSH do podmiotów zagranicznych wymaga szeregu zabiegów pozwalających dopasować niekiedy odmienne klasyfikacje typów spółek w prawie obcym i polskim, a w pierwszej kolejności decydują o niej funkcje danej instytucji prawa polskiego oraz wspólność podstawowych elementów konstrukcyjnych (M. Spyra, w: *Bieniak i in.*,

Komentarz KSH, 2022, art. 1, Nb 13). Także pojęcia „spółki kapitałowej” i „spółki osobowej” na gruncie art. 491 § 1 oraz spółki na gruncie art. 529 § 1 KSH dotyczą zarówno spółek polskich, jak i spółek z innych państw członkowskich EOG (zob. *K. Oplustil, M. Spyra*, Transgraniczne przekształcenia spółek kapitałowych, s. 52).

B. Rodzaje spółek w KSH

1. **Normatywne typy spółek.** Kodeks spółek handlowych reguluje siedem normatywnych typów spółek, a mianowicie: spółkę jawną (art. 22–85 KSH), spółkę partnerską (art. 86–101 KSH), spółkę komandytową (art. 102–124 KSH), S.K.A. (art. 125–150 KSH), spółkę z o.o. (art. 151–300 KSH), P.S.A. (art. 300¹–300¹³⁴ KSH) oraz S.A. (art. 301–490 KSH). **20**

2. **Klasyfikacja spółek prawa handlowego.** Wyróżnia się rodzaje, typy, podtypy, odmiany i postacie spółek, a w odniesieniu do spółek handlowych i europejskich – także ich formy ustrojowe. W piśmiennictwie wyróżniono różne klasyfikacje spółek prawa handlowego (zob. *A. Szajkowski*, w: *System PrPryw*, t. 16, 2016, s. 4–5 i przywołana tam literatura), a w zależności od przyjętego kryterium klasyfikacyjnego dzieli się je m.in. na: spółki cywilne i spółki handlowe, spółki osobowe i spółki kapitałowe, spółki jednoosobowe i spółki wieloosobowe, spółki dominujące i spółki zależne oraz spółki powiązane, spółki krajowe i spółki zagraniczne, spółki publiczne (zob. krytyczną ocenę metody regulacji spółek publicznych przedstawioną przez *A. Kidybę*, którego zdaniem przepisy dotyczące ich funkcjonowania zostały rozproszone pomiędzy KSH i innymi regulującymi obrót instrumentami finansowymi, co narusza zawartość i przejrzystość KSH oraz utrudnia rekonstrukcję całokształtu norm prawnych dotyczących spółek publicznych, co uzasadnia stworzenie odrębnej regulacji zawierającej kompletne zestawienie wszystkich przepisów odnoszących się do spółek publicznych; szerzej *A. Kidyba*, w: *Kidyba i in.*, Komentarz KSH, t. I, 2022, s. 34) oraz spółki niemające takiego charakteru, spółki państwowe lub spółki Skarbu Państwa (bądź spółki z udziałem Skarbu Państwa) oraz spółki prywatne, spółki komunalne, spółki powstałe z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego, spółki pracownicze, spółki z udziałem kapitału zagranicznego (na temat podziałów, spółek handlowych, spółek mieszanych, atypowych i *quasi*-spółek – zob. np. *S. Włodyka*, w: *System PrHandl*, t. 2, 2012, s. 46 i n.; *S. Sołtyśński, P. Moskwa*, w: *System PrPryw*, t. 17A, s. 16–19). **21**

3. **Spółka osobowa; spółka kapitałowa.** W art. 4 KSH dokonano systematyki spółek prawa handlowego na spółki osobowe i spółki kapitałowe. Podział ten został oparty na kryteriach typologicznych (a nie klasyfikujących), porządkujących dany zbiór ze względu na stopień podobieństwa jego składników do wyróżnionego wzorca; typologiczna metoda systematyzowania dokonuje przyporządkowania danego przedmiotu (idealnego lub realnego), biorąc pod uwagę całokształt i intensywność cech wyróżniających (tak trafnie: *S. Sołtyśński*, Założenia projektu ustawy, s. 389–390; *J.A. Strzępka*, Spółki osobowe w Kodeksie spółek handlowych, s. 326 i n.). Dokonanie tego podziału polegało na uogólnieniu ich elementów normatywnych pod kątem widzenia wybranych kryteriów, wśród których najbardziej sumarycznym jest tzw. substrat spółki, w podziale na osobowy (wspólnicy) i kapitałowy (rzeczowy), a spółka ma charakter osobowy lub kapitałowy w zależności od tego, który z tych elementów przeważa (*S. Włodyka*, w: *System PrHandl*, t. 2, 2012, s. 42). Do spółek osobowych należą: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa i S.K.A. (art. 4 § 1 pkt 1 KSH). W literaturze (zob. np. *M. Litwińska*, Typologia spółek w Kodeksie spółek handlowych s. 2) wskazuje się, że w ramach spółki komandytowej i S.K.A. istnieje „forma zjawiskowa” polegająca na uczestnictwie z tych podmiotach osoby prawnej w charakterze komplementariusza. **22**

Drugą zaś grupę (spółek kapitałowych) stanowią: spółka z o.o., P.S.A. oraz S.A. (art. 4 § 1 pkt 2 KSH). Jak słusznie zauważono w piśmiennictwie, podział ten nie ma jednak charakteru ostrego, gdyż elementy osobowe i kapitałowe mogą występować w różnych normatywnych typach spółek w różnym natężeniu, przez co niektóre z nich mogą przybrać czysty z tego punktu widzenia charakter, inne zaś – bardziej kapitałowy bądź bardziej osobowy (zob. np. *A.W. Wiśniewski*, Prawo o spółkach, s. 25).

4. **Nadużycie formy spółki.** Co prawda forma prawna spółki handlowej może być swobodnie stosowana do różnych celów, tym niemniej jednak zwraca się uwagę na sposoby jej wykorzystania **23**

w sposób sprzeczny z funkcją (szerzej zob. np. *S. Włodyka*, w: System PrHandl, t. 2, 2012, s. 78 i n.). Może to prowadzić do obejścia prawa (art. 58 § 1 KC) wskutek przekroczenia granic swobody kontraktowania (art. 353¹ KC) w postaci natury stosunku prawnego danej spółki, ustawy oraz zasad współżycia społecznego. Przykładem może być choćby zmiana umowy spółki osobowej polegająca na rezygnacji z prowadzenia przedsiębiorstwa, podczas gdy pierwotnie dana spółka osobowa została utworzona „w celu prowadzenia przedsiębiorstwa” (art. 22 § 1, art. 86 § 1, art. 102, art. 125 KSH), a więc w celu ustawowo dozwolonym.

Art. 2. [Odesłanie do Kodeksu cywilnego]

W sprawach określonych w art. 1 § 1 nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Zasada jedności prawa cywilnego	1–3	4. Natura S.A.	15
1. Uwagi wstępne	1	d. Natura sensu largo i sensu stricto	16
2. Zakres regulacji	2	1. Natura sensu largo i sensu stricto	16
3. Zasada	3	C. Możliwość odpowiedniego stosowa-	
II. Bezpośrednie stosowanie przepisów KC		nia przepisów KC	17–29
w sprawach nieuregulowanych w KSH	4	a. Uwagi ogólne	17–19
1. Bezpośrednie stosowanie KC	4	1. Odpowiednie stosowanie KC	17
III. Zasada ograniczonej autonomii prawa		2. Granice swobody umów	18
spółek	5–29	3. Granice swobody umów w handlo-	
A. Uwagi ogólne	5	wych spółkach osobowych	19
1. Zasada ograniczonej autonomii prawa		b. Spółki kapitałowe	20–23
spółek handlowych	5	1. Granice swobody umów w spół-	
B. Właściwość (natura) stosunku praw-		kach kapitałowych	20
negu spółki handlowej	6–16	2. Swoboda umów w sp. z o.o.	21
a. Uwagi ogólne	6	3. Swoboda umów w P.S.A.	22
1. Natura stosunku prawnego spółki		4. Swoboda umów w S.A.	23
handlowej	6	c. Przypadki stosowania KC	24–29
b. Cechy spółki osobowej	7–11	1. Uwaga ogólna	24
1. Cechy spółki osobowej	7	2. Odpowiednie stosowanie	
2. Natura spółki jawnej	8	art. 82–88 KC	25
3. Natura spółki partnerskiej	9	3. Odpowiednie stosowanie art. 58	
4. Natura spółki komandytowej	10	§ 3 KC	26
5. Natura S.K.A.	11	4. Odpowiednie stosowanie art. 58	
c. Cechy spółki kapitałowej	12–15	KC do uchwał spółek kapitałowych	
1. Cechy spółki kapitałowej	12	innych niż uchwały zgromadzenia . .	27
2. Natura sp. z o.o.	13	5. Odpowiednie stosowanie art. 362	
3. Natura P.S.A.	14	KC	28
		6. Odpowiednie stosowanie	
		art. 389–390 KC	29

I. Zasada jedności prawa cywilnego

- 1** 1. **Uwagi wstępne.** Kodeks spółek handlowych ma stanowić realizację stanowiska w polskiej doktrynie prawa cywilnego, w myśl której prawo spółek handlowych stanowi wyodrębniony przedmiotowo dział prawa cywilnego. Jak wskazywano w uzasadnieniu do projektu KSH, zasada jedności prawa cywilnego nie pozostaje w sprzeczności z postulatem uwzględnienia odrębności obrotu profesjonalnego, a także swoistości stosunków prawnych powstałych w wyniku utworzenia (zawiązania) spółek handlowych, do których – ze względu na różnice od klasycznych stosunków obligacyjnych w doniosłych aspektach organizacyjnych – nie zawsze można stosować wprost regulacje zawarte w KC. Swoiste cechy prawa spółek handlowych są przejawem ograniczonej autonomii tego działu prawa, a KSH w założeniu projektodawców, pozostawiał judykaturze i doktrynie określenie granic tej odrębności (Druk sejmowy Nr 1687, III kadencja Sejmu, s. 5–8). Stosunki unormowane prawem spółek handlowych, z uwagi na ich specyficzny przedmiot, mają szczególnie charakter, zaś ich odrębna regulacja w KSH należy do domeny prawa cywilnego,

stanowiąc fundament i uzasadnienie rozwiązania przyjętego w art. 2. Rozwiązanie to świadczy z jednej strony o ograniczonej autonomii prawa spółek handlowych, z drugiej zaś strony – o uniwersalnym, nadrzędnym charakterze regulacji stosunków cywilnoprawnych przez KC (A. Koch, Trudności i dylematy przy stosowaniu niektórych przepisów Kodeksu cywilnego, s. 317 i n. i powołana tam literatura).

2. Zakres regulacji. Z uwagi na przedmiot regulacji prawo spółek handlowych jest wyodrębnionym działem prawa prywatnego. Mając jednak na względzie, że prawo spółek handlowych nie ma wyczerpującego zakresu regulacji, który mógłby stanowić o jej samodzielności, jego normy zastosowanie znajdują w łączności z normami prawa cywilnego.

Zasada jedności prawa cywilnego, słusznie przyjęta jako sposób regulacji stosunków gospodarczych, zobowiązuje do tego, aby w samym KC uregulować podstawowe pojęcia związane z tą regulacją (zob. np. J. Frąckowiak, Ustawodawstwo dotyczące przedsiębiorców, s. 251 i n.), przez co zagadnienia dotyczące przedsiębiorcy, firmy i prokury zostały umieszczone w KC na mocy nowelizacji wynikającej z ZmKC03.

3. Zasada. Zasada jedności prawa cywilnego została wyrażona w art. 2 KSH, z którego wynika, że w sprawach określonych w art. 1 § 1 KSH (tj. związanych z tworzeniem, organizacją, funkcjonowaniem, rozwiązywaniem, łączeniem, podziałem i przekształcaniem spółek handlowych) nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się przepisy KC, jeżeli zaś wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej – przepisy KC stosuje się odpowiednio. O ile z pierwszej części tego przepisu wynika ogólna reguła stosowania regulacji KC (tj. wprost), o tyle jednak druga jego część realizuje zasadę ograniczonej autonomii prawa spółek handlowych.

II. Bezpośrednie stosowanie przepisów KC w sprawach nieuregulowanych w KSH

1. Bezpośrednie stosowanie KC. W sprawach objętych zakresem regulacji KSH, a nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się wprost przepisy KC. **Stosowanie wprost przepisów KC** na podstawie art. 2 KSH, a więc w braku regulacji w przepisach KSH, zachodzi wówczas, gdy:

- 1) analizowany problem **nie należy do materii KSH**, a więc rozstrzygane zagadnienie w ogóle nie jest uregulowane w przepisach KSH, jak np. przepisy o firmie (art. 43² i n. KC), dotyczące pełnomocnictwa (art. 98 i n. KC) czy prokury (art. 109¹ i n. KC) i zawieszenia biegu przedawnienia (art. 117 i n. KC). W wymienionych przypadkach ustawodawca nie odsyła do stosowania tych właśnie regulacji zawartych w KC, jak to ma miejsce choćby: w art. 49 § 1 KSH (gdzie zawarte zostało odesłanie do przepisów o sprzedaży lub najmie), w art. 45 KSH (zawierającym odesłanie do prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia), czy w art. 45, art. 202 § 5, art. 369 § 6 KSH (odsyłających do przepisów o zleceniu);
- 2) nie istnieje w KSH **tzw. regulacja negatywna**, a więc wyłączenie przez ustawodawcę w KSH zastosowania w danych okolicznościach przepisów KC, co ma miejsce wówczas, gdy KSH **zawiera wyczerpujące uregulowanie** danej materii, np. nie jest możliwe utworzenie na podstawie zasady swobody kontraktowej innego typu spółki handlowej, który nie został przewidziany w KSH, gdyż uregulowania rodzajów spółek handlowych zawarte w KSH są wyczerpujące (szerzej zob. np. S. Włodyka, Spółka i jej rodzaje, s. 49) bądź **wykluczone** jest zastosowanie przepisów KC poprzez brzmienie przepisu KSH lub jego cel. W doktrynie wskazuje się także, że „w razie zamierzonego pominięcia w KSH, zastosowanie przepisów KC powinno być wykluczone” (zob. M. Pazdan, Kodeks spółek handlowych a kodeks cywilny, s. 32).

Wątpliwości i różnice poglądów w literaturze i orzecznictwie wynikają choćby z dopuszczalności stosowania art. 58 KC jako podstawy nieważności uchwał podejmowanych przez organy spółek kapitałowych. Akceptując dominujący pogląd, należy stwierdzić, że regulacja następstw wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych w KSH jest tzw. regulacją negatywną wyłączającą stosowanie przepisów KC, a więc odrzucającą posługiwanie się art. 58 KC jako podstawą nieważności uchwał zgromadzeń naruszających prawo (odmiennie wyr. SN z 7.2.2013 r., II CSK 300/12, OSNC 2013, Nr 7–8, poz. 98; wyr. SN z 19.12.2007 r., V CSK 350/07, Legalis), przy czym nie wyłącza się możliwości stosowania do uchwał

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl